

Ключевые слова: личность, культура, культурология, компетентность, культурологическая компетентность.

SUMMARY

Hrechanyk Nataliia. Philosophical aspect of the culturological competence of the personality.

Relevance of research is dictated by the presence of socially significant phenomena in our state, among them: global rethinking of the system of values; deepening of the existing "personality crisis", which turns out to be unstable, or lack of life guidelines; reorientation of all existing traditions, including those in the educational sphere, on the humanitarian, national and cultural basis; unstable, or lack of mechanisms for "conservation of individuality and identity" of the modern person in the flow of information. As a fundamental science, philosophy is a tool in obtaining answers to questions from the following points of view: purpose, reasons and needs of a personality, who will master cultural competence. The analysis of generic notions ("culture", "cultural studies", "competence", "personality") in philosophical context and forms of "philosophical aspect of culturological competence of a personality" is conducted.

On the basis of the analysis of scientific works the concept of "culturological competence of a personality" is defined as an integrative multicomponent object, which contains the following elements: knowledge about world and national culture, motivational and value sphere of a personality according to general cultural standards; skills and abilities and ways to implement them in the productive plane in the processes of professional activity and in social communication (life activity), the ability to self-realization, self-development, self-identification in the modern socio-cultural space, based on reflection, critical thinking, which is manifested in the readiness for cultural activity in the modern multicultural environment.

The analysis of a philosophical component of culturological competence of the personality is focused on specification of the essence of the investigated phenomenon with the purpose of realization of the further scientific research in this direction. The author using the methods of analysis and systematization summarizes the priority positions on cultural competence in the existing interpretations of the above-mentioned categories.

Key words: personality, culture, cultural studies, competency, culturological competence.

УДК 37.015.311

Галина Корицька

КЗ «Запорізький обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти» ЗОР
ORCID ID 0000-0002-8697-8602
DOI 10.24139/2312-5993/2019.10/141-150

ДИДАКТИКО-МЕТОДИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ УРОКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА ЗАСАДАХ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

У статті здійснено огляд організації уроку української мови на основі діяльнісного підходу з використанням цифрових інструментів. На прикладі теми «Рід іменників. Іменники спільного роду» виділено основні види діяльності на кожному етапі уроку «відкриття» нового знання, встановлено методи, прийоми, інтернет-застосунки.

Автор визначає основні можливості кожного етапу уроку, ілюструє, яким шляхом здійснюється розв'язання практичних проблем, осмислює способи реалізації

діяльнісного підходу, описує функції учасників освітнього процесу, переконує, що візуалізаційна складова уроку є необхідною для формування розумових дій здобувачів освіти, розвитку їхньої самостійної творчої діяльності.

Ключові слова: українська мова, методи, прийоми, цифрові інструменти, урок «відкриття» нового знання, іменники спільного роду, візуалізація.

Постановка проблеми. Інтеграція України в європейський освітній простір вимагає модернізації змісту освіти, пошуку ефективних шляхів підвищення її якості, упровадження інноваційних підходів до навчання. Сьогочасний здобувач освіти повинен мати не тільки глибокі теоретичні знання, а й здатність самостійно опановувати їх, творчо застосовувати в нових умовах. Крім того, на сьогодні очевидним є той факт, що «запровадження ІКТ в освітній галузі перейде від одноразових проєктів до системного процесу, що охоплює всі види діяльності. ІКТ суттєво розширяють можливості педагога, оптимізують управлінські процеси, таким чином формуючи в учня важливі для нашого сторіччя технологічні компетентності» (Нова, 2016, с. 29). Стає зрозумілим, що середовище навчання модернізується, набуває оновленого змісту, а на допомогу суб'єктам діяльності приходять засоби, які сприяють досягненню мети.

Перед педагогом постає питання використання таких інструментів, які б сприяли досягненню особистісного розвитку, дослідницького мислення учнів, стимулювали б їх до активності й самостійності у здобутті знань, розвивали б навички роботи у групі й надавали змогу проявити власну індивідуальність. На наше переконання, саме урок, побудований на засадах діяльнісного підходу навчання в умовах становлення Нової української школи зорієнтований на школяра, розвиток його індивідуальності, зацікавлення предметом, знаходження відповідей на неоднозначні питання тощо.

Аналіз актуальних досліджень. Використання діяльнісного підходу до навчання української мови розглядають Н. Голуб, О. Горошкіна, С. Омельчук, М. Пентиліук та інші. Г. Корицька досліджує питання використання вебквест технології в навчанні учнів української мови, позаурочній діяльності, особливості організації уроку на засадах діяльнісного підходу в електронному середовищі.

Однак, на сьогодні недостатньо висвітлено дидактико-методичні можливості уроку української мови на засадах діяльнісного підходу в умовах розвитку цифрового середовища.

Мета статті. У межах статті розглянемо один із уроків у дидактичній системі діяльнісного підходу («відкриття» нового знання), окреслимо особливості його моделювання та можливості використання цифрових інструментів задля досягнення мети.

Методи дослідження: аналіз, синтез, зіставлення, узагальнення наукових джерел із метою виявлення стану розробленості означеної проблеми.

Виклад основного матеріалу. Навчання української мови на засадах діяльнісного підходу регламентується в Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти (Державний, 2011), у Концепції Нової української школи (Нова, 2016) та в інших офіційних документах. У Державному стандарті зазначається, що «діяльнісний підхід спрямований на розвиток умінь і навичок учня, застосування здобутих знань у практичних ситуаціях, пошук шляхів інтеграції до соціокультурного та природного середовища», а «формування інформаційно-комунікаційної компетентності учнів, зміст якої є інтегративним, відбувається в результаті застосування під час вивчення всіх предметів навчального плану діяльнісного підходу. Зауважимо, що в умовах модернізації освіти такий підхід набуває важливості, «оскільки він сприяє формуванню як предметної, так і ключових компетентностей здобувачів освіти, спонукає вчителя української мови до вибору таких інструментів, які сприятимуть створенню інтелектуального продукту, допоможуть візуалізувати освітній процес, розвиватимуть розумову й пізнавальну активність здобувачів освіти, забезпечуватимуть їхню соціалізацію тощо» (Корицька, 2019, с. 6).

У дослідженнях (Корицька, 2018; Корицька, 2019; Корицька, 2019) ми акцентували на психологічних, лінгвопсихологічних чинниках, дидактичних умовах, принципах, методах, прийомах, формах роботи, які впливають на організацію уроку української мови за діяльнісного підходу. На сьогодні постала необхідність осмислення планування і проведення уроків на засадах діяльнісного підходу в умовах розвитку цифрового освітнього середовища, за якого «дитина не отримує знання в готовому вигляді, а здобуває їх сама у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності» (Петерсон, 2007, с. 28). Реалізація такого підходу передбачатиме зміну функцій учасників освітнього процесу, за якого з'являється ефективний зв'язок взаємодії: «учитель» + «здобувач освіти» = партнери, а інформаційно-візуалізаційна складова уроку стає необхідною для формування їхніх розумових дій, розвитку самостійної творчої діяльності, здатності саморозвиватися тощо.

Визначаючи особливості організації уроку української мови, зауважимо, що «діяльність повинна відбуватися шляхом поєднання її з навчальним пізнанням, самостійним розв'язанням практичних проблем, зацікавленням школяра предметом та його інтелектуальним розвитком, знаходженням відповідей на неоднозначні питання тощо» (Корицька, 2018, с. 67).

Роль діяльнісної (стратегічної) змістової лінії виявляється у формуванні мотивації навчання, здатності організовувати свою працю для досягнення результату, що дає змогу вибудовувати цілеспрямовану лінію поведінки для успішного виконання певного завдання; удосконаленні загальнонавчальних умінь, оволодінні творчими, естетико-етичними вміннями, які визначають успішність мовленнєвої діяльності» (Програма, 2013, с. 5).

Учені (Петерсон, 2007) виділяють чотири типи уроку в дидактичній системі: «відкриття» нового знання; рефлексії; загальнометодологічної спрямованості; розвивального контролю.

Уроки «відкриття» нового знання спрямовані на формування нових понять і алгоритмів, основною метою яких є розширення понятійної бази за рахунок уведення нових елементів.

Наведемо опис організації уроку «відкриття» нового знання (тема «Рід іменників. Іменники спільного роду» (Програма, 2013)), виділяючи етапи та основні види діяльності на кожному з них, визначаючи методи, прийоми, інструменти, які сприятимуть досягненню поставленої мети.

Зауважимо, що ефективне використання певних методів навчання забезпечуватиме набуття здобувачами освіти практичного досвіду, формуватиме лідерські навички, стимулюватиме до активної діяльності. Комплексна дієвість значно впливатиме на цілісність навчальної діяльності, успішність засвоєння теми.

Використання прийомів сприяє оптимізації діяльності учнів, урізноманітнює її, зацікавлює. Завдяки цифровим інструментам відбувається візуалізація освітнього процесу, що забезпечує конструктивну мотивацію до навчальної діяльності. Учителю варто пам'ятати, що кожна дитина шукає в навчанні відповіді на питання, що дають змогу реалізувати себе, задовольнити допитливість, самоствердитися. Педагог мусить зважати, що мотивування навчальної діяльності здобувачів освіти – своєрідна та необхідна складова уроків «відкриття» нового знання», яка реалізовується шляхом змістовної роботи, самопізнання, використання нестандартних підходів та інструментів. Практичну значущість учіння, емоційну насиченість взаємодії, колегіальну підтримку забезпечують ситуації визнання, успіху, емпатії, обговорення, колективного перегляду, спілкування, самооцінювання, самоаналізу, самовипробування тощо.

Мотивуючи до певної діяльності, учитель має враховувати вікові особливості суб'єктів навчання, знати, що подання нової інформації повинно спиратися на раніше здобуті знання, інтегрувати нові ідеї в контекст відомого. Водночас варто зауважити, що у здобувачів освіти проявляються позитивні риси – відповідальність та вимогливість до своєї діяльності, самоконтроль, потреба в пізнанні нового, задоволення від спілкування з однокласниками і вчителем тощо.

Організація освітнього процесу повинна враховувати специфіку таких уроків, на яких не повинно бути тиску під час виконання певних завдань. У залежності від етапу уроку педагог передбачає індивідуальне або групове навчання, яке задовольнятиме всіх суб'єктів.

Етап *«Мотивації (самовизначення) до навчальної діяльності»* (1-2 хв.) передбачає усвідомлення здобувачем освіти «входження» у простір діяльності на особистісно значущому рівні, самовизначення, усвідомлення та

готовність до реалізації: «треба», «хочу», «можу». Для того, щоб урахувати індивідуальні особливості дитини, необхідно створити умови для виникнення внутрішньої потреби включення в діяльність («хочу») та виділити змістовну область («можу»). Наприклад, учитель оголошує: «Сьогодні ми повторюватимемо рід іменників», тим самим підштовхує учнів до певної діяльності. Використовуючи метод ранжирування (розгляд слів, понять, які потрібно проранжувати; аналіз значення відповідних слів, понять; розміщення учнями слів, понять у порядку зростання чи зменшення значущості залежно від міри їх прояву тощо), пропонує розподілити іменники за родами (флеш-карти, вправи в LearningApps тощо). Зрозуміло, що учні впораються з цим завданням, тим самим «спрацьовує» – «можу» й виробляється внутрішня готовність до наступного кроку.

Актуалізація знань і фіксація індивідуального утруднення (5-6 хв.) передбачає, з одного боку, установлення зв'язків нового знання з набутими, а з іншого, – готується місце для наступного нового знання. Наприклад, у початковій школі, завдяки сформованим навичкам у мовно-мовленнєвій практиці, дитячому життєвому досвіду, категорії роду й числа іменників засвоюються учнями порівняно легко. Практично не викликає труднощів у визначенні роду іменників. Однак у шостому класі додається поняття «іменники спільного роду».

Якщо у 3 класі для формування граматичного поняття роду іменників доцільно використовувати евристичний метод, то в 6 класі на вищеозначеному етапі пропонуємо скористатися такими методами, як спостереження над мовними явищами, підвищення стимулювального впливу змісту навчання. Застосовуючи прийом створення ситуації зацікавленості (введення в освітній процес цікавих прикладів, сторітелінг), учитель пропонує замість іменників спільного роду підставити займенники він або вона, він або воно (залежно від контексту речення): сирота (він або вона), соня (він або вона), шульга (він або вона); патякало (він або воно), ледащо (він або воно). Фіксується індивідуальне утруднення та обґрунтовується.

На етапі «Актуалізації знань і фіксації індивідуального утруднення» педагогу необхідно правильно підібрати такі вправи, які б сприяли розитковій увазі, пам'яті, мисленнєвих операцій.

«Виявлення місця і причини утруднення. Постановка мети діяльності» (3-4 хв.) – передбачається організація діяльності здобувачів освіти таким чином, щоб вони могли відновити операцію й зафіксувати, де виникли труднощі. Зрозуміло, що не всім вдасться знайти відповіді. Створюється проблемна ситуація: не «вистачає» займенників; не підставляються займенники він – вона – воно... Відбувається актуалізація вивченого раніше про рід іменника й виводиться мета уроку – навчитися визначати належність іменника до певного роду, класифікувати іменники за родами... Уважаємо, що завдяки методам лінгвістичної гри чи

лінгвістичної казки учні відтворюють дії, а інтернет-застосунки (відеосервіси, артскрайбінг), Google-форма, LearningApps тощо сприятимуть активізації відповідних розумових операцій.

«Побудова дітьми нового способу дій і формування здібності до його застосування Побудова проекту виходу з утруднення («відкриття» нового знання)» (7-8 хв.). Інертність мислення, стандартність, шаблонність породжує пасивність дитини, небажання думати. Тому вчителю, для того, щоб відбулося «відкриття» нового знання, необхідно вибрати такий метод рішення навчальної задачі, висунення й обґрунтування гіпотези, використати такі предметні дії з модельними схемами, які б сприяли фіксації нового способу дії в мові, у знаковій системі. Необхідно активізувати пошукові форми діяльності здобувача освіти, пов'язані з процесом отримання знань, на самостійне здобуття. Наприклад, для висунення й перевірки гіпотези вчитель спонукає школярів до дії: «Діти, які у вас є гіпотези?» Якщо спонукання не спрацьовує і клас мовчить, то вводиться підказка. Якщо підказка знову ж таки не допомагає, то педагог пропонує вирішальну гіпотезу.

Спробуємо на темі «Рід іменників. Іменники спільного роду» проілюструвати «відкриття» нового знання шляхом висунення гіпотези. Учитель моделює діалог, який спонукає до висунення й перевірки.

Крок 1. – Як визначити рід іменника у словах приبلуда, бідолаха, суддя? (Загальне спонукання до висунення).

Учні. – Мовчать.

Крок 2. Учитель. – Може нам допоможуть інші слова? (Візуалізація: кішка, стілець, жінка).

Учні. – Так. Варто ці слова поєднати з іншими словами.

Крок 3. Учитель. – А як перевірити цю ідею?

Учні. – Мовчать.

Крок 4. Учитель. – За допомогою чого встановлюється змістовий зв'язок?

Учні. – Від головного слова до залежного ставиться питання.

Крок 5. Учитель. – Спробуймо.

Учні. – Виконують.

Крок 6. Учитель. – Чи правильно є ваша ідея встановити змістовий зв'язок?

Учні. – Так, ми переконалися, ввівши слова в контекст (кішку звали Приблудою; бідолаха присіла на стілець; досвідчена суддя повідомила про перерву).

Крок 7. Учитель. – Сформулюйте висновок і запишіть його в загальному вигляді.

– Перевіримо висновок, переглянувши відео (Кондратюк, 2017).

– Учні. – Формулюють правило – «відкривають» нове знання.

Візуалізація відіграє ключову роль в емоційно-образному пізнанні. Завдяки таким інструментам, як LearningApps («класифікація», «знайти пару»); WordArt.com («хмара слів»); картам знань; Easelly (створення інфографіки) вчителю надається можливість зацікавити школярів, спонукати робити «відкриття». Найбільш затребуваними на цьому етапі є такі методи: відеозображення, мовного та асоціативного дослідження, вправ.

Етап *«Первинного закріплення в зовнішній мові» (4-5 хв.)* відіграє основну роль у процесі засвоєння нового знання: нова інформація трансформується в мисленнєвий образ. Ефект досягається завдяки використанню певних інструментів: малюнків, схем, мовних символів.

Щоб нове знання не стало для учнів випадковим явищем, необхідно зафіксувати його у формі алгоритму, схеми. Школярам варто запропонувати зразок моделювання мисленнєвого образу. Доцільно застосовувати метод вправ та такі прийоми, як розподільне чи вибіркове письмо, розгадування кросворду, конструювання. Наприклад, розгадування кросворду (Чернюк, 2019).

Працюючи в парах, групах, фронтально, здобувачі освіти вирішують типові завдання із приговорюванням.

На етапі *«Самостійної роботи з самоперевіркою за еталоном» (5-6 хв.)* відбувається індивідуальна рефлексія досягнення мети. Учитель пропонує: самостійне виконання завдання на новий спосіб дій або самостійну перевірку за еталоном чи самооцінку й рефлексію діяльності (виявлення помилок та їх причини, коментування й виправлення). Найбільш дієвими є такі методи, як опитування (тестування (інструменти – Google-тест, classtime)), дослідницько-репродуктивний (вправи – Google-документ, Google-малюнок, LearningApps)).

На цьому етапі для кожного учня варто створити ситуацію успіху, яка буде спонукати його до наступної пізнавальної діяльності.

«Включення в систему знань і повторення» (7-8 хв.) відбувається шляхом виконання завдань, у яких новий спосіб дій пов'язується з раніше вивченим матеріалом; добираються завдання на тренування раніше сформованих здібностей і підготовку до вивчення наступних тем. Наприклад, використання частково-пошукового (евристичного), репродуктивного, методу вправ забезпечуватимуть реалізацію й певних прийомів (різномірних самостійних завдань, лабіринту дій, ділової гри, дебатів, завдань по колу тощо), що сприятиме досягненню мети на даному етапі діяльності. Оригінальним є проведення квесту «Знавці старовини».

Етап рефлексії навчальної діяльності є одним із основних у структурі уроку, який передбачає орієнтацію на розвиток здібностей особистості. Мета цього етапу – усвідомлення власної пізнавальної діяльності. Завдяки цьому етапу доречно процес пізнання побудувати за таким алгоритмом:

- устанівить, у чому полягає відмінність нової ситуації від відомої раніше;
- назвіть інструмент, який допоміг вийти із затруднення;
- запропонуйте інструмент, який дозволить здійснити перехід від відомого до невідомого;
- використайте цей інструмент;
- визначте межі використання нового знання.

Найбільш дієвими при цьому є такі інструменти, як Jamboard, WordArt.com («хмаринка слів»), Thisissand.com (малюнок піском).

Наприкінці уроку «відкриття» нового знання здобувачі освіти встановлюють новий алгоритм чи визначення поняття, указують метод його побудови й межі використання.

- Із чим новим ми познайомилися на уроці? (Іменники спільного роду).
- Як ми зробили «відкриття»? (Установили змістовий зв'язок. Слова ввели в контекст).
- Використання яких інструментів вам сподобалося найбільше?
- Якими ви послуговуєтеся у своїй діяльності?

Висновки. В умовах розвитку глобального інформаційного простору здобувачі освіти повинні ефективно функціонувати в освітньому середовищі, зокрема, й у цифровому. На сьогодні більшість учителів здатна використовувати такі інструменти, які зацікавлюватимуть, спонукатимуть.

Ефективне використання методів навчання на певному етапі уроку «відкриття» нового знання забезпечувало набуття здобувачами освіти практичного досвіду, стимулювало до активної діяльності, впливало на успішність засвоєння теми. Під час моделювання уроку української мови з теми «Рід іменників. Іменники спільного роду» найбільш затребуваними виявилися такі методи, як ранжирування, лінгвістичної гри чи казки, частково-пошуковий (евристичний), репродуктивний, вправ (Кучерук, 2011).

Використання різноманітних прийомів сприяло оптимізації діяльності учнів, зацікавлювало, спонукало до вибору індивідуальної траєкторії. Візуалізація освітнього процесу, що забезпечувала конструктивну мотивацію до навчальної діяльності, відбувалася завдяки таким цифровим інструментам, як Jamboard, WordArt, Thisissand.com, Google-тест, classtime, Google-документ, Google-малюнок, LearningApps тощо.

Проведене дослідження засвідчило потребу більш глибокого осмислення організації уроку української мови на засадах діяльнісного підходу в умовах розвитку цифрового освітнього середовища, зокрема, й таких типів уроку, як рефлексії, загальнометодологічної спрямованості, розвивального контролю.

ЛІТЕРАТУРА

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (State standard for basic and complete general secondary education) (2011). Retrieved from: <https://cutt.ly/QtxiXW>.

- Кондратюк, Н. (2017). *Рід іменників*. Retrieved from: <https://youtu.be/-8jXMuHDb84>. (Kondratiuk, N. (2017). *The genus of nouns*. Retrieved from: <https://youtu.be/-8jXMuHDb84>).
- Корицька, Г. Р. (2018) Використання веб-квест технології в навчанні української мови на засадах діяльнісного підходу. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 3, 65, 66-75. Retrieved from: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1984> (Korytska, H. R. (2018). Using web-quest technology in teaching Ukrainian language on the basis of the business approach. *Information Technologies and Teaching Aids*, 3, 65, 66-75. Retrieved from: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1984>).
- Корицька, Г. Р. (2019). Особливості організації уроку української мови на засадах діяльнісного підходу в умовах е-середовища. *Матеріали V Ювілейної Міжнародної науково-практичної конференції «Неперервна освіта нового сторіччя: досягнення та перспективи»*. Електронний збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, 2 (34). Retrieved from: <https://cutt.ly/Ye2RPcK> (Korytska, H.R. (2019). Peculiarities of Ukrainian language lesson organization on the basis of activity approach in the e-environment. *Proceeding of V Jubilee International Scientific and Practical Conference "Continuing Education of the New Century: Achievements and Prospects"*. *Electronic Collection of Scientific Papers of Zaporizhzhia Regional Institute of Postgraduate Teacher Education*, 2 (34). Retrieved from: <https://cutt.ly/Ye2RPcK>).
- Корицька, Г. Р. (2019). Психолого-педагогічні особливості міжособистісної взаємодії в умовах розвитку е-середовища. *Українська література в загальноєвропейському контексті: зб. наук. пр.*, 3, 241 (Korytska, H. R. (2019). Psychological and pedagogical features of interpersonal interaction in conditions of development of e-environment. *Ukrainian Literature in a Pan-European Context*, 3, 241).
- Кучерук, О. А. (2011). *Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика* (Kucheruk, O. A. (2011). *System of methods of teaching Ukrainian language in primary school: theory and practice*).
- Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів: Українська мова; Українська література. 5-9 класи* (2013). Київ: Видавничий дім «Освіта» (Educational programs for general education institutions: Ukrainian language; Ukrainian literature. Grades 5-9 (2013). Kyiv: Publishing House "Education").
- Нова школа. Простір освітніх можливостей: проект для обговорення* (2016). Київ. Retrieved from: <https://cutt.ly/grrp8GD> (New school. Educational Opportunity Space: A Project for Discussion (2016). Kyiv. Retrieved from: <https://cutt.ly/grrp8GD>).
- Петерсон, Л. Г. (2007). *Деятельностный метод обучения: образовательная система «Школа 2000...» / Построение непрерывной сферы образования*. Москва: УМЦ «Школа 2000...» (Peterson, L. G. (2007). *An active method of training: the educational system «School 2000 ...» / Building a continuous sphere of education*. Moscow: UMC «School 2000 ...»).
- Чернюк, Г. В. (2019). *Іменники спільного роду*. Retrieved from: <https://learningapps.org/view4120266>. (Cherniuk, H. V. (2019). *Common nouns*. Retrieved from: <https://learningapps.org/view4120266>).

РЕЗЮМЕ

Корицкая Галина. Дидактико-методическое моделирование урока украинского языка на принципах деятельностного подхода в условиях развития цифровой образовательной среды.

В статье сделан обзор организации урока украинского языка на основе деятельностного подхода с использованием цифровых инструментов. На примере темы «Род существительных. Существительные общего рода» выделены основные виды деятельности на каждом этапе урока «открытия» нового знания, установлены методы, приемы, интернет-инструменты.

Автор определяет основные возможности каждого этапа урока, иллюстрирует, каким путем осуществляется решение практических проблем, осмысливает способы реализации деятельностного подхода, описывает функции участников образовательного процесса, утверждает, что визуализационная составляющая урока является необходимой для формирования умственных действий соискателей образования, развития их самостоятельной творческой деятельности.

Ключевые слова: украинский язык, методы, приемы, цифровые инструменты, урок «открытия» нового знания, существительные общего рода, визуализация.

SUMMARY

Korytska Halyna. Didactic-methodological modeling of the Ukrainian language lesson on the activity-based approach in the development of digital educational environment.

The article provides an overview of organizing Ukrainian language lesson on the activity-based approach using digital tools. On the example of the topic “The genus of nouns. Common Nouns” the main activities at each stage of the lesson of “discovery” of new knowledge are highlighted, the methods, techniques, Internet applications are defined.

Effective use of teaching methods at a certain stage of the lesson of “discovery” of new knowledge ensures acquisition of practical experience by the learners, stimulates their activity, influences the success of mastering the topic. While modeling the Ukrainian language lesson on the subject of “Nouns. Nouns of the generic genus” the most popular were such methods as ranking, linguistic game or fairy tale, partial search (heuristic), reproductive, exercise. At the same time, the use of a variety of techniques contributed to optimization of students’ activities, interested, prompted the choice of individual trajectory. Visualization of the educational process, which provided a constructive motivation for learning activities, was done using such digital tools as Jamboard, WordArt, Thisissand.com, Google-test, classtime, Google-document, Google-drawing, LearningApps and so on.

The author defines the basic possibilities of each stage of the lesson, illustrates how to solve practical problems, considers ways to implement a business approach, describes the functions of participants of the educational process, convinces that the visual component of the lesson is important for the formation of mental actions of the learners, their creative development activities. With development of the global information space, they can function effectively in the educational environment, including the digital environment.

The author emphasizes that the necessary component of the lessons of “discovery” of new knowledge is the motivation of students’ educational activity, which is realized through meaningful work, self-knowledge, the use of non-standard approaches. When motivating a certain activity, the teacher should take into account the age characteristics of the subjects of learning, know that introduction of new information should be based on the previously acquired knowledge, integrate new ideas in the context of the known ones.

Key words: Ukrainian language, methods, techniques, digital instruments, lesson of “discovery” of new knowledge, common nouns, visualization.